

Wojciech Jankowski¹
Uniwersytet Gdański

Ogólnopolska konferencja naukowa *Prawo i literatura*, Gdańsk, 31 maja 2019 r.

Na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego odbyła się 31.05.2019 r. ogólnopolska konferencja naukowa *Prawo i literatura* zorganizowana przez Katedrę Teorii i Filozofii Państwa i Prawa UG wspólnie z Wydawnictwem Uniwersytetu Gdańskiego.

Konferencja została podzielona na trzy moderowane panele dyskusyjne oraz część wstępną, która została poświęcona prezentacji wydanych w 2019 r. książek autorstwa pracowników Katedry Teorii i Filozofii Państwa i Prawa UG. Autorzy w kilku zdaniach opisywali rezultaty swoich badań oraz zawartość publikacji. Wśród zaprezentowanych pozycji znalazły się: 1) *Prawo i literatura. Parerga* pod redakcją mgr Joanny Kamień, prof. Jerzego Zajadło i prof. Kamila Zeidlera²; 2) *Sąd Ostateczny Hansa Memlinga. Losy – prawo – symbole* pod redakcją tych samych autorów oraz prof. Beaty Możejko³; 3) książka Kantorowicz autorstwa J. Zajadło⁴; 4) monografia dr. Pawła Suta *Relacje prawo – intymność jako przedmiot prawniczej refleksji*⁵; 5) książka dr. Macieja Wojciechowskiego zatytułowana *Spory sędziowskie. Zdania odrębne w polskich sądach*⁶ oraz 6) dwujęzyczne, polsko-japońskie wydanie *Rzeczpospolita Polska. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*⁷, z wprowadzeniem merytorycznym K. Zeidlera i pod jego współredakcją.

Panel I był moderowany przez P. Suta. Otworzył go K. Zeidler wystąpieniem *Prawo i literatura – czy nie szkoda na to czasu?*. Wystąpienie prowokacyjne we wstępie było w istocie rzeczą afirmacją tytułowego kierunku badawczego, a także dotyczyło jego dalszych perspektyw w Polsce. Kolejny referat *Cyceron, prawo i literatura* wygłosił J. Zajadło. W swoim wystąpieniu postawił on tezę, że „prawo i literatura” jako pewien kierunek

¹ Numer ORCID: 0000-0002-5431-027X. Adres e-mail: wojciech.jankowski@prawo.ug.edu.pl

² J. Kamień, J. Zajadło, K. Zeidler (red.), *Prawo i literatura. Parerga*, Gdańsk 2019.

³ J. Kamień, B. Możejko, J. Zajadło, K. Zeidler (red.), *Sąd Ostateczny Hansa Memlinga. Losy – prawo – symbole*, Gdańsk 2019.

⁴ J. Zajadło, *Kantorowicz*, Sopot 2019.

⁵ P. Sut, *Relacje prawo – intymność jako przedmiot prawniczej refleksji*, Gdańsk 2019.

⁶ M. Wojciechowski, *Spory sędziowskie. Zdania odrębne w polskich sądach*, Gdańsk 2019.

⁷ K. Zeidler, Y. Nomura, K. Morita, K. Nishi, A. Sakaino (red.), *Rzeczpospolita Polska, Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, Tokio 2019.

filozoficzno-prawny nie jest zjawiskiem wyłącznie współczesnym, można je bowiem znaleźć już w starożytności. W ramach tego zagadnienia rozpatrzona została sylwetka Cycerona i zostało postawione pytanie, czy o tym starożytnym uczonym można myśleć jako o juryscie. W panelu I głos zabrali również: prof. Maciej Jońca (KUL) z referatem *Prawo rzymskie przestało istnieć – na tropach paradygmatu*, dr Marta Andruszkiewicz (UwB) z wystąpieniem *Dychotomia czy harmonia? Płaszczyzny koincydencji prawa i literatury* oraz J. Kamień, która przedstawiła referat *Mistrz i Małgorzata pod okiem cenzora*.

Moderatorem panelu II był M. Wojciechowski. W czasie panelu zaprezentowano m.in. referat P. Suta *Luisa Buñuela „Piękność dnia” jako źródło inspiracji dla badań relacji prawo-intymność*. Zdaniem autora źródłami inspiracji mogą być zarówno fabuła tego dzieła, jak i jego odbiór, a także „klucze do interpretacji dzieła” (w tym wypadku chodzi o surrealizm i psychoanalizę) oraz wynik tej interpretacji. Zdaniem P. Suta prawna refleksja nad relacjami prawo-intymność powinna uwzględniać nie tylko to co widoczne, społecznie uświadomione (i to co oficjalnie deklaruje prawodawca, orzecznictwo i doktryna), ale również to co nieświadome i wyparte (w tym co zostało wyparte lub ukryte może kryć się zło, przemoc i wykorzystanie). Następnie mgr Agnieszka Plata (UG) przedstawiła referat *Prawo i płęć jako wątki fabuły literackiej na przykładzie powieści Virginii Woolf pt. Orlando*. Fikcyjna zmiana płci głównego bohatera powieści posłużyła do wskazania różnic wynikających ze zmiany perspektywy. Wnioski z analizy prawnej dotyczącej prawa własności, prawa spadkowego oraz prawnej definicji płci pozwoliły autorce stwierdzić, że historia brytyjskiego systemu prawnego łączy prawo własności z płcią, faworyzując przy tym mężczyzn. Powieść pozostaje aktualna w kontekście rozważań nad współczesnymi rozwiązaniami dotyczącymi prawnej definicji płci. W panelu wystąpiła także dr Magdalena Glanc-Żabiełowicz (UG) z referatem *Praktyczna lekcja dla pełnomocnika – kilka uwag o działaniu w interesie klienta na kanwie procesów i twórczości Oscara Wilde’a*. Autorka w swoim wystąpieniu wskazała, że „prawo i literatura” mogą służyć nie tylko teoretykom prawa, ale także praktykom, w tym profesjonalnym pełnomocnikom. W kontekście twórczości Oscara Wilde’a w jego utworach pełnomocnik może znaleźć wiele wskazówek właściwego postępowania, w tym wysuwający się na pierwszy plan obowiązek działania w interesie klienta. Zdaniem M. Glanc-Żabiełowicz ironiczny może się wydać fakt, że gdyby pełnomocnik w procesie samego pisarza zastosował się do tego obowiązku, historia Wilde’a nie potoczyłaby tak tragicznie. W omawianym panelu swój referat *Dlaczego Sybille Bedford pisała o sądach?* przedstawił także prof. David Malcolm (SWPS). Autor podkreślił w nim wysoki poziom merytorycznej wiedzy oraz kunsztu pisarskiego Sybille Bedford pomimo braku formalnego prawniczego wykształcenia. Następnie głos zabrał prof. Grzegorz Maroń (UR), prezentując referat *Odwwołanie do literatury pięknej w uzasadnieniach orzeczeń sądowych*.

Moderatorem panelu III był dr Tomasz Widłak (UG). Panel otworzył M. Wojciechowski z wystąpieniem *Historia rozczarowań. Polscy literaci w gronie studentów prawa*. Przypomniwał on związki polskich pisarzy – Bolesława Leśmiana, Jerzego Brzechwy, Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza czy Zbigniewa Herberta – ze studiami prawniczymi. M. Wojciechowski przedstawił także powody podjęcia przez polskich literatów studiów prawniczych, ich przebieg, przytoczył anegdoty i opinie artystów na temat znanych profesorów prawa. Kolejnym prelegentem był sopocki adwokat Przemysław Rybiński, który wygłosił referat *Cienie nad Mirandą*. Wskazał on, że obowiązek poinformowania podejrzanego przy aresztowaniu o prawie do obrony, jest – co prawda – oparty na piątej poprawce do Konstytucji Stanów Zjednoczonych, jednakże nie wynika

z niej w sposób dosłowny, lecz jest przejawem aktywizmu sędziowskiego. Na podstawie szczegółowego przedstawiania sprawy *Miranda v. Arizona*, P. Rybiński poruszył kwestię związaną z problematyką sędziowskiego aktywizmu. Magister Karol Gregorczyk (UG) wygłosił referat *Lord Jim: między kulturą honoru a kulturą prawa*. Autor skonkludował swoje wystąpienie, wskazując, że dzieło Josepha Conrada pokazuje, iż system prawny każdorazowo wpisuje się w określony dyskurs, bazując na pewnych ugruntowanych kategoriach pojęciowych, ale posiada swoje istotne ograniczenia. Konflikt zachodzący między regułami instytucjonalnymi (prawo) a jednostkowym odczuciem moralnym ujawnia swoiste napięcie, które nie znajduje jednego, prostego rozwiązania. W czasie panelu wystąpiła także mgr Barbara Teclaw (UG) z referatem *Literackość argumentacji prawniczej*. Panel III zakończyło wystąpienie *Raport mniejszości, czyli prawie ideał kryminologii pozytywnej* mgr. Wojciecha Jankowskiego (UG). W referacie została omówiona rola i obecność eksperymentu myślowego w nauce i literaturze. Następnie W. Jankowski przedstawił, w jaki sposób eksperyment myślowy zawarty w opowiadaniu Philipa K. Dicka rzuca nowe światło na koncepcje kary we włoskiej szkole pozytywnej prawa karnego.

Pomimo ograniczonego czasu na referaty i dyskusje uczestnikom udało się utrzymać dyscyplinę czasową, przy jednoczesnym zachowaniu głębi i merytoryki wystąpień. Po zamknięciu części oficjalnej konferencja zakończyła się wspólnym spotkaniem przy kolacji w scenerii starego Gdańska.